

”Husqvarnas skiljeavtal” — replik till en kommentar

Av advokaten JACOB FRANK¹

Lars Edlund har i en kommentar² till ”Husqvarnas skiljeavtal”³ uttryckt sin uppfattning i frågan om avgörandet innebär en ändring av eller avstånds-tagande från vad HD uttalade i ”Belgor”⁴ såvitt gäller de generösa tolkningsprinciper för skiljeavtal som HD fastställde där. Edlunds uppfattning — att så inte är fallet — ställs i kontrast till den uppfattning jag har gett uttryck för i en tidigare kommentar till Husqvarnas skiljeavtal.⁵ I denna artikel replikerar jag på Edlunds kommentar.

Tillbaka till frågan om Husqvarnas skiljeavtal innebär en tillbakagång från de extensiva tolkningsprinciperna i Belgor

Lars Edlund har skrivit en kortfattad kommentar till Husqvarnas skiljeavtal i vilken han uttrycker en gentemot min avvikande uppfattning i frågan om det som jag betecknat som *in dubio*-regeln i Belgor fortsatt gäller efter avgörandet i Husqvarnas skiljeavtal. Inlägget utgör ett välkommet bidrag till en viktig diskussion som i grunden gäller den svenska synen på hur bestämmandet av ett skiljeavtals omfattning ska gå till. Denna fråga är nu inte oviktig. HD:s bedömning i Belgor skulle nämligen — om den skulle anses vara gällande rätt — kunna få en betydande påverkan på hur behörighetstvister förs (och utfaller) i domstol och skiljeförfaranden framöver.⁶ Det finns därför

¹ Författaren är verksam som advokat i processgruppen på White & Case Advokatbyrå, Stockholm. Artikeln speglar endast författarens egna åsikter.

² Lars Edlund, En kommentar till ”Husqvarnas skiljeavtal” NJA 2023 s. 437, SvJT 2024 s. 538.

³ NJA 2023 s. 437.

⁴ NJA 2019 s. 171 p. 13. Se även Lindskog, Skiljeförfarande (JUNO, senast uppdaterad 2020-01-01, version 3), bl. a. avsnitt I:1-5.1.2 not 732 (”Lindskog”), Heuman, Har det skett en omsvängning eller omläggning av praxis från restriktiv till extensiv tillämpning av skiljeavtalet?, SvJT 2019 s. 534 ff. (”Heuman”) samt Relden & Frank, Stockholm Arbitration Yearbook 2020, 'Chapter 5: The Belgor Case: Towards an Extensive Interpretation and Application of Arbitration Agreements', eds. Calissendorff och Schöldström (”Relden & Frank”).

⁵ Jacob Frank i SvJT 2023 s. 623: ”Husqvarnas skiljeavtal” och tolkningsprinciper för skiljeavtal — har pendeln svängt igen? (”Frank”). Den ställs också i kontrast till Heumans uppfattning (Heuman i JT 2023–24 s. 463: Skiljemäns behörighet att pröva tvister om tilläggsavtal. Relevanta regler och faktorer).

⁶ Följden skulle bli att fler tvister skulle anses omfattas av skiljeavtal. Ett enkelt exempel visar detta. Pondera att en arbetstagare och en arbetsgivare ingår ett anställningsavtal med skiljeklausul. Efter ett halvår ingår parterna även ett optionsavtal, som saknar skiljeklausul. Det uppstår sedan tvist om optionsavtalet. Om principerna enligt Belgor gäller, står det enligt min uppfattning ganska klart att även tvister om optionsavtalet ska slitas i skiljeförfarande (om inte särskilda rent materiella arbetsrättsliga hänsyn talar för annat). I Belgor bands ju nämligen beställaren (general-entreprenören) av en skiljeklausul i ett uppsagt entreprenadavtal såvitt avsåg tvister om fem tilläggsavtal som *inte bara* saknade skiljeklausuler utan även innehöll en

anledning att nu säga några ytterligare ord i frågan. Att rättsläget verkligen skulle vara oförändrat efter Husqvarnas skiljeavtal, som Edlund anför, anser jag är fortsatt tveksamt.

Inledningsvis några ord om innebörden av *in dubio*-regeln. Denna term, som Edlund återanvänder, var i min artikel avsedd att spegla innebörden av HD:s uttalanden i Belgor i p. 13 sista meningen samt p. 14 och p. 18 i domskälen. Om jag uppfattar Edlund korrekt invänds inte i och för sig mot beskrivningen av rättsläget efter Belgor såsom det kommer till uttryck i min artikel. Inte heller tas avstånd från beteckningen *in dubio*-regeln som sådan.⁷ För att kort rekapitulera innebörden av denna regel återges här de uttalanden i Belgor varpå regeln bygger.

Efter att HD i p. 13 i Belgor redogjort för den generella utgångspunkten att tillämpningsområdet för ett skiljeavtal bestäms ”enligt sedvanliga principer för avtalstolkning”,⁸ fortsatte HD med att ställa upp särskilda (vad jag kallat) *in dubio*-tolkningsprinciper för skiljeavtal.⁹

Det ska med en gång framhållas att *in dubio*-principerna går utöver de sedvanliga tolkningsprinciperna; de avser något annat, och mera. HD konstaterade i p. 13 att skiljeavtal ofta är standardmässigt utformade och att det därför sällan finns hållpunkter för att i det enskilda fallet utröna en specifik partsavsikt.¹⁰ HD fastställde mot den bakgrunden vad som närmast kan betecknas som hjälpregler för tolkningen. HD framhöll att ”i de fall där ordalydelsen ger utrymme för olika tolkningar och andra relevanta tolkningsdata inte ger ledning, är det naturligt att utgå från att skiljeavtalet ska fylla en förnuftig funktion och utgöra en rimlig reglering av parternas intressen”. Detta ansågs innebära att ”parterna då får antas ha avsett att uppkomna tvister ska lösas snabbt och i ett sammanhållet förfarande inför en av parterna vald skiljenämnd” (p. 13, sista meningen). HD har härigenom lagt början till grunden för en extensiv tolkning, som sedermera resulterar i *in dubio*-regeln.

prorogationsklausul. (Jfr Frank s. 628 not 32). Om å andra sidan Belgor inte speglar gällande rätt, har jag svårt att se att parterna i anställningsavtalet skulle vara bundna av skiljeklausulen i det avtalet avseende tvister om optionsavtalet. ”Sedvanliga tolkningsprinciper” leder inte till ett sådant slut. Ännu mer komplicerat kan det bli, om vi i samma exempel ponerar att den rätta tolkningen av Husqvarnas skiljeavtal är ett avståndstagande från de extensiva tolkningsprinciperna i Belgor, men frågan om jurisdiktion hinner först prövas av en nämnd som anser sig behörig enligt de principerna. En domstol i ett klanderfall har då å ena sidan att beakta att några extensiva tolkningsprinciper inte ska tillämpas, samtidigt som den ska presumera att skiljenämndens prövning av dess behörighet är riktig (om den senare presumptionen, se Belgor p. 19 samt Frank s. 625 not 15).

⁷ I Edlunds artikel används termen återkommande, bl.a. under avsnitt 3 med meningen: ”Det finns inte någonstans i skälen en antydning till att den s.k. *in dubio*-regeln skulle vara överspelad.” Det påståendet kommenteras längre ned.

⁸ Belgor p. 13.

⁹ Belgor med start från sista meningen i p. 13 samt p. 14 och p. 18.

¹⁰ Belgor p. 13. Det faktum att den närmare innebörden eller omfattningen av skiljedomsklausulen i ett kommersiellt avtal sällan eller aldrig diskuteras mellan parterna vid förhandlingarna har medfört att de ofta omnämns som ”midnight clauses” i internationell doktrin (se Relden & Frank s. 72).

I p. 14 går HD vidare och uttalar att rättstillämparen vid tolkningen ska beakta den ”generösa tolkning” av skiljeavtal som uttryckts i utländsk rättspraxis och i internationell doktrin¹¹ samt, i p. 18, att bedömarens ska *utgå* ifrån ”att parter i ett kommersiellt avtalsförhållande eftersträvar att tvister inom ramen för deras relation ska avgöras i ett och samma forum, eftersom en annan ordning medför risk för tidsutdräkt, ökade kostnader och motstridiga avgöranden i frågor som har samband med varandra”.

Belgor tolkades i efterföljande artiklar, i ljuset av dessa uttalanden, såsom innebärandes en presumtion för att parter skulle eftersträva att tvister inom ramen för deras avtalsrelation ska avgöras i ett och samma forum, vilket motiverar en regelmässigt extensiv avtalstolkning av räckvidden av skiljeavtalet, helt i enlighet med HD:s ställningstagande till stöd för en generös och bred avtalstolkning.¹²

Innebär då Husqvarnas skiljeavtal en ändring av denna ordning? Enligt Edlund finns det inte någonstans i skälen i Husqvarnas skiljeavtal ”en antydning till att den s.k. in *dubio-regeln* skulle vara överspelad”.¹³ Tvärtom, påpekar Edlund, finns det i punkten 15 i beslutsskälen ett återgivande av den huvudsakliga texten i Belgors punkt 14. Även i beslutsskälen punkterna 14 och 18 hänvisas till Belgor, framhåller Edlund. Med andra ord bygger Husqvarnas skiljeavtal, enligt Edlund, vidare på det tidigare avgörandet.

Jag håller inte med Edlund i dessa delar. Skälen till det utvecklas utförligt strax nedan.

Edlund påpekar också på ett allmänt plan såvitt gäller domskrivningstekniken i HD:s avgöranden att det alltid är en avvägningsfråga hur mycket som ska tas med från tidigare avgöranden. Ibland kan hänvisningen ske på ett utförligt sätt genom att HD i en eller ett par punkter i sina skäl närmast ordagrant återger vad som skrivits i ett tidigare avgörande, och i andra fall görs hänvisningen mer översiktligt genom en enda mening eller kanske enbart en referens inom parentes till det tidigare rättsfallet. Enligt Edlund bär även en kort hänvisning en betydelse som inte ska förbises. Dessutom, påpekar Edlund, ska heller inte en total avsaknad av hänvisning till ett tidigare rättsfall tolkas motsatsvis, dvs. att avsaknaden skulle innebära ett avståndstagande från ett tidigare avgörande.¹⁴

Mot Edlunds allmänna beskrivning av HD:s domskrivningsteknik är det i och för sig svårt att invända, och vad som anförs om *e contrario*-slut är nog typiskt sett riktigt.¹⁵ Men såvitt gäller den ”utveckling” som

¹¹ Belgor p. 14. Samma skäl åberopades till stöd för en generös tillämpning av lagens identifikationskrav i Belgor.

¹² Heuman, s. 547 samt Relden & Frank s. 71 ff.

¹³ Edlund, avsnitt 3.

¹⁴ Edlund, avsnitt 3.

¹⁵ Edlund har ju trots allt suttit ett bra tag i HD. Se dock i frågan även Christina Ramberg, Prejudikat som rättskälla i förmögenhetsrätten, s. 236 f. Frågan om domskrivningsteknik och prejudikattolkning kan fördjupas och problematiseras betydligt. I vissa fall är det helt klart så, att Högsta domstolen sänt en underförstådd

skett i rättspraxis under de senaste åren vad gäller just tolkningsprinciper för skiljeavtal, där det enligt min uppfattning inte råder någon tvekan om att praxisen *är* spretig och motsägelsefull, har problemet varit just HD:s oklara hänvisningar till, och ibland avsaknad av hänvisningar till, tidigare avgöranden i samma fråga i kombination med att domskälen i obiter dicta-delarna varit generellt utformade och sagts ge uttryck för generella principer som, vid en samläsning, är motstridiga.¹⁶ Det gäller i synnerhet om man jämför Belgor med ”Avräkningsavtalet”¹⁷ och ”Tupperware”¹⁸. Det räcker med att peka på följande uttalande i Avräkningsavtalet p. 13, där HD uttalar:

Det finns goda skäl för den ordning som kommer till uttryck i det sistnämnda rättsfallet [Tupperware, förf. anmärkning]. En extensiv tolkning av ett skiljeavtal kan innebära att en rättssökande förmenas rätten att få sin sak prövad i domstol, trots att han eller hon aldrig har avsett att avtala bort denna rätt. En sådan tillämpning är vidare ägnad att öka osäkerheten om vilka effekter ett skiljeavtal kommer att få i framtiden och den kan också komma i konflikt med det krav på identifiering av framtida tvister som uppställs i 1 § första stycket skiljeförfarandelagen (jfr p. 9). Att närliggande rättsförhållanden kommer att prövas i två skilda fora (jfr ”Nykvarn” NJA 1982 s.738) kan visserligen i enskilda fall leda till problem. Detta bör emellertid inte annat än undantagsvis föranleda det slaget av lösning som har tillämpats i NJA 2007 s. 475.

Trots detta tydliga ställningstagande *emot* en extensiv tolkning av skiljeavtal (Avräkningsavtalet meddelades 2017) intog HD två år senare en *direkt motsatt uppfattning* i Belgor (som meddelades 2019). I vart fall är detta den praktiska innebörden av Belgors *in dubio*-regel. P. 13, 14 och 18 i Belgor går omöjligt att förena med uttalandena i Avräkningsavtalet.

Edlund skriver i sin kommentar att ”[o]m HD verkligen avser att tydligt avgränsa betydelsen av ett tidigare avgörande sker det öppet”. Det stämmer i vart fall inte i det här fallet. HD berättar inte öppet i Belgor att HD gör en total omsvängning i förhållande till Avräkningsavtalet med förordande, istället för förkastande, av extensiva principer. Ännu mer förvirrande blir det sedan att HD i Belgor i p. 15 faktiskt gör en

signal om att ej omnämnda prejudikat är överspelade när HD utelämnat referenser till tidigare avgöranden. Se utöver Ramberg på angivna sidor även verken refererade till i den nyskrivna artikeln på temat av Svane O. Johansson, Petter Asp och Eric M. Runesson, Hur man kan förstå prejudikat från Högsta domstolen, JT 2023–24 s. 868 med not 2.

¹⁶ Se Heuman, passim, som utvecklar att förtigandet i nyare avgöranden av äldre kontroversiella HD-uttalanden, samt förtigande överlag såvitt gäller hänvisningar till tidigare praxis, medför rättstillämpnings- och prejudikattolkningsproblem (jfr Christina Ramberg, Prejudikat som rättskälla i förmögenhetsrätten, genomgången på s. 233 ff.). Se även Frank s. 625 ff. (särskilt s. 625 med återgivande av hovrätens resonemang i det beslut som föregick Husqvarnas skiljeavtal, som illustrerar skiftningen som skedde i Belgor jämfört med tidigare praxis och t.ex. Avräkningsavtalet).

¹⁷ NJA 2017 s. 226.

¹⁸ NJA 2010 s. 734.

hänvisning till Avräkningsavtalet, fast då endast till en annan beslutspunkt i Avräkningsavtalet (p. 14) och i en specifik fråga.¹⁹

Som ett exempel på när HD ”öppet” gör en omsvängning nämner Edlund den nyansering av tolkningen av ”Vägmaterialet”²⁰ som kommer till uttryck i Tupperware (och sedan Avräkningsavtalet). Vägmaterialet bildade utgångspunkt för en diskussion om ”anknytningsdoktrinen”, innebärande att skiljeavtalet kan omfatta rättsförhållanden med direkt anknytning till avtalet som innehåller skiljeavtalet, även om de uppstår senare. Den doktrinen begränsades kraftigt genom Tupperware där HD uttalade att Vägmaterialet var ett utpräglat undantagsfall, och utsläcktes i princip helt genom Avräkningsavtalet (jfr p. 13 i domskälen in fine). Sedan var det dock dags för ett återuppväckande. HD:s beskrivning av Vägmaterialet i Avräkningsavtalet, innebärande att räckvidden av prejudikatet skulle vara begränsat till särpräglade undantagsfall, bör nämligen särskilt jämföras med HD:s beskrivning av samma rättsfall i Belgor (p. 17). I Belgor uttalar HD i samband med att HD hänvisade till Vägmaterialet att en grund utanför det kontraktuella förhållandet kan omfattas av en skiljeklausul. Några omgärdande restriktioner av Vägmaterialets räckvidd omnämns därvid överhuvudtaget inte. Snarare ges läsaren motsatt uppfattning, dvs. att anknytningsdoktrinen kan vara fortsatt relevant ifråga om utomobligatoriska grunder. Till skillnad från hovrätten, som genom hänvisningar till Tupperware och Avräkningsavtalet tog klart avstånd från anknytningsdoktrinen, framstår det närmast som att HD aktivt undvek att upprepa uttalandena i tidigare praxis att anknytningsdoktrinens tillämpningsområde är begränsat till undantagsfall. När HD i Belgor hänvisade till Avräkningsavtalet och Tupperware nämnde inte HD att det har uttalats i dessa rättsfall att det krävs särskilda och mycket speciella förhållanden för att en skiljeklausul i ett kontrakt ska kunna utsträckas till att omfatta utomobligatoriska rättsförhållanden som inte är reglerade i kontraktet. Läsaren kan därmed inte avgöra om HD-sitsen i Belgor verkligen delar uppfattningen som HD-sitsen i Avräkningsavtalet hade om Vägmaterialets räckvidd.²¹ Exemplet med Vägmaterialet synes mot bakgrund av detta något tveksamt som en illustration för när HD öppet gör omsvängningar.

¹⁹ Det görs för att kunna konstatera att även efterföljande rättsfakta som förändrar avtalsinnehållet faller inom begreppet ”rättsförhållande” och därmed inom tillämpningsområdet för en skiljeklausul i det ursprungliga avtalet.

²⁰ NJA 2007 s. 475.

²¹ Den som läser rättsfallen noggrant och samtidigt beaktar vilken sists som varit i respektive mål, ges lätt intrycket att det finns två läger som färgat HD:s avgöranden vid olika tidpunkter (ett Lindskogianskt läger som värnar om parts möjlighet att få sin sak prövad i domstol — Lindskog var referent i Tupperware och deltog även i Avräkningsavtalet — och ett Edlundianiskt läger, till vilket även Runesson hör, som förespråkar en skiljedomsvänlig inställning). Intrycket förstärks av hur de inblandade justitieråden kommenterat avgörandena i litteratur (och försvarar ”sina” respektive avgöranden, jfr Edlunds artikel särskilt not 3 samt Lindskog, avsnitt I:1-5.1.2 not 732. Se även avsnitt I:1-3.2.1 not 132. Jfr även Frank, s. 627 not 26 samt Runesson i JT 2002-03 s. 680 och s. 683.

Det finns mer att säga om oförenligheten mellan Belgor och tidigare praxis.²² Men, nu gäller inte Edlunds artikel förenligheten mellan Belgor och tidigare praxis²³, utan förenligheten mellan Belgor och Husqvarnas skiljeavtal. Jag övergår därför nu till att kommentera de hänvisningar till Belgor som Edlund nämner och som förekommer i Husqvarnas skiljeavtal.

Det är förvisso riktigt, som Edlund anger, att det i beslutsskäl i Husqvarnas skiljeavtal förekommer hänvisningar till Belgor. Jag tolkar dock inte dessa hänvisningar som ett stöd för att HD velat hålla fast vid *in dubio*-principerna i Belgor, utan snarare anser jag att utformningen av beslutsskäl talar i motsatt riktning.

En närmare analys av Husqvarnas skiljeavtal ger vid handen att *samtliga* beslutspunkter under rubriken ”Skiljeavtalets omfattning” dvs. från och med p. 12 fram till och med den näst sista p. 17, handlar om begreppet ”rättsförhållande” och enbart om tolkningen av denna term.²⁴ Frågan som HD utreder i dessa sex beslutspunkter är också om det rättsförhållande som utpekats i skiljeavtalet behöver finnas redan när skiljeavtalet träffas, vilket det tidigare rätt oenighet om inte minst i doktrinen.²⁵ Som jag förstår saken är det också denna fråga som varit bakgrunden till att prövningstillstånd överhuvudtaget meddelades och det är häri (dvs. i svaret på den frågan) det egentliga prejudikatvärdet i Husqvarnas skiljeavtal ligger.

Frågan besvaras i princip nekande redan i p. 13, där HD anser sig kunna konstatera att det redan beträffande 1929 års skiljeförfarandelag uttalats att uttrycket (”ett i avtalet angivet rättsförhållande”) inte innebar att det rättsförhållande som utpekats i skiljeavtalet behöver finnas redan när skiljeavtalet träffas. HD går dock ändå vidare och återger dels vad förarbetsuttalandena till nu gällande lag säger om begreppet rättsförhållande (p. 14), dels vad utländsk praxis och internationell doktrin säger om den motsvarande termen ”defined legal relationship” i New York-konventionen (p. 15).²⁶ I pp. 16–17 tillämpas sedan utgångspunkterna som fastslagits ifråga om innebörden av begreppet rättsförhållande på ramavtal, där HD kommer fram till att det går att anlägga två olika synsätt på avtalsbindningsmekanism till ett skiljeavtal som finns i ett ramavtal såvitt gäller senare avropsavtal.²⁷ Klart är att ramavtalets beskrivning av avtalsrelationen enligt HD i sig kan

²² Se vidare Frank s. 625 f.

²³ Edlund uttalar att han inte närmare vill kommentera Belgor eftersom han själv deltog i avgörandet.

²⁴ Hänvisningarna till Belgor i dessa delar får på motsvarande sätt antas ta sikte på uttalandena i Belgor som gäller tolkningen av begreppet ”rättsförhållande”. I dessa delar finns ingen motsättning mellan Belgor och Husqvarnas skiljeavtal.

²⁵ Se Frank s. 629 ff. med hänvisningar till Lindskog.

²⁶ Edlund påpekar som sagt att det i p. 15 i beslutsskäl i Husqvarnas skiljeavtal finns ett återgivande av den huvudsakliga texten i Belgors punkt 14. Men, p. 15 i Husqvarnas skiljeavtal handlar enbart om begreppet ”defined legal relationship”, och återgivandet av Belgors skäl i p. 14 avser också enbart uttalandena i Belgor som avser begreppet ”defined legal relationship”.

²⁷ Jfr Edlund, avsnitt 4.

vara tillräckligt konkretiserad för att skiljeavtal avseende framtida tvister om såväl ramavtal som senare avropsavtal ska anses röra ett rättsförhållande i den mening som avses i 1 § skiljeförfarandelagen. Annorlunda uttryckt säger HD att lagen kan tillåta att ett ”gammalt” skiljeavtal kan omfatta ett nytt, senare uppkommet, rättsförhållande beroende på hur konkretiserad den beskrivning av avtalsrelationen är som förekommer i det huvudavtal vari den gamla skiljeklausulen ingår. Något krav på att ett skiljeavtal endast kan avse tvister om redan träffade avtal följer ju, enligt HD, inte av bestämmelsen i 1 § skiljeförfarandelagen (p. 13 och p. 17). HD omnämner sedan även Lindskogs förklaringsmodell om avtalsbindningsmekanism och återger den modellen närmast som ett alternativt synsätt. Enligt Lindskog innebär lagens identifikationskrav att skiljeavtal kan ingås endast i fråga om tvister avseende ett rättsförhållande som har uppkommit när skiljeavtalet ingås, men han anser ändå att skiljeavtal kan gälla senare uppkomna rättsförhållanden genom att det går att betrakta det hela som att de efterföljande enskilda avropsavtalen i vissa fall kan inkorporera skiljeavtalet i ramavtalet. Det är då de efterföljande rättshandlingarna (beställningen och leveransen som bildar avropsavtalet) som utgör stödet för avtalsbindningen till skiljeklausulen, och därmed uppstår enligt Lindskog ingen konflikt med lagens identifikationskrav.²⁸

När HD således tagit ställning till frågan om innebörden av lagens identifikationskrav samt tolkningen av begreppet *rättsförhållande*²⁹, övergår HD först i den sista beslutspunkten under rubriken ”Skiljeavtalets omfattning” till att behandla *avtalstolkningsprinciperna* för ett skiljeavtals omfattning. I p. 18 anger då HD helt kortfattat:

Tillämpningsområdet i övrigt för ett skiljeavtal bestäms enligt sedvanliga principer för avtalstolkning (se ”Belgor” p. 13).

Hänvisningen till Belgor avser p. 13 i domskälen i Belgor, som inleds med den identiska meningen ”Tillämpningsområdet för ett skiljeavtal bestäms enligt sedvanliga principer för avtalstolkning”. Men vad HD sedan gör i de efterföljande punkterna i domskälen i Belgor (framförallt p. 14 och p. 18) är ju att *utöka* de sedvanliga tolkningsprinciperna genom införandet av särskilda och långtgående hjälpregler för tolkningen (vilket exempelvis kommer till uttryck genom fastslåendet av att man ska ”utgå ifrån att parter i ett kommersiellt avtalsförhållande eftersträvar att tvister inom ramen för deras relation ska avgöras i ett och samma forum, eftersom en annan ordning medför risk för tidsutdräkt, ökade kostnader och motstridiga avgöranden i frågor som har samband med varandra”, p. 18). Som jag utvecklat ovan går *in dubio* principerna *utöver* de sedvanliga tolkningsprinciperna och avser något annat och mera än sedvanliga principer. Någon hänvisning till de

²⁸ Mer om denna fråga i Frank, särskilt s. 628–631.

²⁹ Om att dessa frågor bör hållas isär, se Frank s. 627 ff.

punkter i Belgor som bildar stödet för de extensiva hjälpreglerna görs dock inte i Husqvarnas skiljeavtal, och inte heller upprepas något av de uttalanden som förekommer i Belgor om en generös tolkning av *skiljeavtalet*.³⁰

HD:s förtigande i Husqvarnas skiljeavtal av de generösa tolkningsprinciperna i Belgor påminner om HD:s tystnad i Belgor av den uppmaning till försiktighet som bör iakttagas vid tolkningen av skiljeavtal som fastslås i Avräkningsavtalet, där HD tar tydligt ställning *emot* extensiva tolkningsprinciper och förordar en viss restriktivitet eller försiktighet gällande avtalstolkning som utökar ett skiljeavtals omfattning (särskilt med avseende på senare uppkomna rättsförhållanden).

När Belgor meddelades uppstod en flitig debatt i litteraturen kring vad som då uppfattades utgöra ombildande uttalanden jämfört med tidigare praxis ifråga om tillämpning av extensiva avtalstolkningsprinciper avseende omfattningen av ett skiljeavtal i brist på subjektiva tolkningsdata i det enskilda fallet. När HD i nyare referatfall väljer att förbigå sådana äldre kontroversiella uttalanden, som dessutom föranlett debatt i doktrinen som HD inte kan ha missat, med tystnad leder det till oklarheter om rättsläget, vare sig sådana oklarheter varit avsiktliga eller inte.³¹ Edlund kan ha rätt i att HD avsett ett oförändrat rättsläge och inte ansett sig tvungen att återupprepa uttalandena i Belgor, men det är inte konstigt att läsaren får motsatt uppfattning, i synnerhet med tanke på att de flesta kommentarer till Belgor varit kritiska där man uttryckt att HD intagit en alltför skiljedomsvänlig inställning.³²

Då något stöd för de breda tolkningsprinciperna i Belgor inte kommer till något tydligt uttryck (eller, enligt min uppfattning, till uttryck överhuvudtaget) i Husqvarnas skiljeavtal anser jag att det fortsatt finns fog för att inta en ifrågasättande inställning till hur rättsläget nu rätteligen bör beskrivas. Är den korrekta tolkningen av Husqvarnas skiljeavtal i själva verket att HD avsiktligt tog avstånd från såväl utökande presumtionstolkningsregler (Belgor) som begränsande restriktivitetsregler (Avräkningsavtalet) genom det begränsade uttalandet att ”sedvanliga principer” för tolkning gäller, som ju varken innebär restriktivitet eller extensivitet?³³ Eller bör man som Edlund anser inte fästa så stor vikt vid avsaknaden av hänvisningar till relevanta delar och uttalanden i Belgor? Eller är det kanske rentav så att anledningen till att HD i Husqvarnas skiljeavtal inte hänvisade till Belgor i aktuella delar förklaras av att HD själva är osäkra på hur det senare avgörandet förhåller sig till det tidigare rättsläget etablerat genom Tupperware och Avräkningsavtalet? Frågan är som sagt alldeles för viktig för att det ska råda fortsatt

³⁰ Jämför särskilt p. 15 i Husqvarnas skiljeavtal (Belgors domskälspunkt 14 innehåller skrivningar såväl om den utländska synen på skiljeavtal som ”a defined legal relationship”, men HD väljer att enbart referera till vad Belgor säger om det senare begreppet, jfr not 26 ovan).

³¹ Jfr Heuman, särskilt s. 551.

³² Jfr Lindskog, avsnitt I:1-5.1.2 not 732. Se även avsnitt I:1-3.2.1 not 132. Ytterligare kritik återfinns i avsnitt I:1-3.2.2 not 136.

³³ Jfr Frank, s. 627.

osäkerhet och oenhetlighet i den framtida rättstillämpningen.³⁴ Doktrinen oenighet visar hur välkommet det vore om HD när HD nästa gång får chansen en gång för alla klargör om Belgor innebär en slutlig skiftning i svensk rättspraxis till extensiva tolkningsprinciper (med en *in dubio*-regel som följd, och därmed ett anpassande till internationell skiljedomsrätt ifråga om fastställandet av ett skiljeavtals tillämplighet och omfattning), eller om svensk skiljerätt istället ska bygga på en mer neutral grund där sedvanliga principer faller avgörandet vid behörighetstvister om omfattningen, utan hjälpregler i extensiv eller restriktiv riktning, vilket innebär ökat värnande av parts möjlighet att få sin sak prövad i domstol såvida det inte finns tydligt stöd för att denna rätt bortavtalats.

³⁴ Aktiva skiljemän kan dock såklart, på gott och ont, göra klokt i att ta ställning i frågan i litteratur eller artiklar, om de indirekt vill ge presumtiva skiljeparter underlag att utse skiljedomare på.